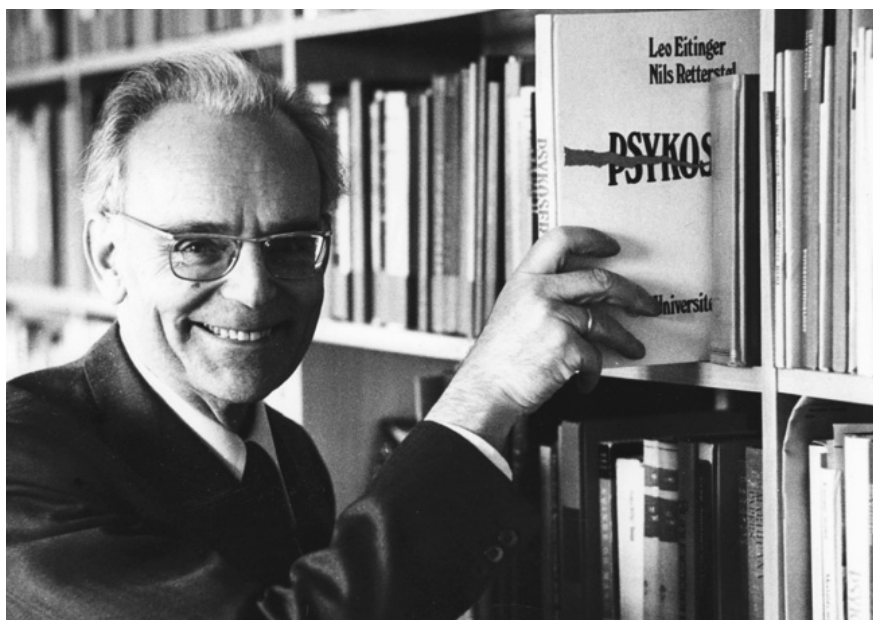

Významné osobnosti naší univerzity

Připomenutí psychiatra Lea Eitingera – absolventa MU

Dvacet let od úmrtí psychiatra prof. MUDr. Lea Eitingera (12. 12. 1912 Lomnice u Tišnova – 15. 10. 1996 Oslo) si připomínáme absolventa Masarykovy univerzity z roku 1937, významného představitele norsk-českých kulturních vztahů. Leo Eitinger odešel do Norska jako uprchlík před nacismem prostřednictvím Nansenovy nadace, avšak dříve než mohl on a ostatní českoslovenští občané, dospělí i děti, začít nový život, staly se jejich osudy součástí norského holokaustu – kdo neunikl do neutrálního Švédska, byl v roce 1942 deportován do Osvětimi společně se všemi norskými občany židovského původu. Eitinger byl mezi nemnoha přeživšími; vrátil se přímo do Norska, kde zakusil podle vlastních slov i v nejtěžších dobách solidaritu a přátelství.

Specializace v oboru psychiatrie ho přivedla k systematickému zkoumání dlouhodobých následků věznění, ve svých studiích rozšířil syndrom koncentračního tábora z fyzických následků také na psychické. Tento krok měl velký význam pro přiznávání psychické újmy jako příčiny dlouhodobé pracovní neschopnosti nebo nutnosti předčasného důchodu obětí, a to nejprve v Norsku, později v ostatních evropských zemích. Jako zakladatel viktimologie vystupuje Eitinger s ohledem na svá svědectví ve dvojí roli: jako badatel i oběť. V sedmdesátých letech věnoval velkou pozornost analýze psychosomatických poruch u osob na útěku, u přistěhovalců a těch, kteří se v dospělém věku mají integrovat v cizí kultuře. To bylo v době, kdy Norsko a ostatní skandinávské

země byly ve skladbě obyvatel značně homogenní, Eitinger však předpovídal změnu tohoto stavu, a to pro celou Evropu.

Eitingerovi se dostalo mnoha ocenění a uznání, například od Mezinárodní společnosti pro studium traumatického stresu. Když v roce 1992 Světová zdravotnická organizace publikovala novou klasifikaci mentálních poruch (ICD-10), zahrnuje také kategorii nazvanou „trvalá změna osobnosti následkem nadměrného stresu“ (F63 – Enduring personality change after catastrophic experience), byly podkladem pro tuto kategorii i badatelské výstupy Lea Eitingera. Za mimořádný přínos v oblasti medicíny obdržel Norský královský řád sv. Olava, byl i čestným členem České psychiatrické společnosti. Do Československa pravidelně zajížděl, především soukromě na matčin hrob v Pohořelicích a na návštěvu sestry Rosl, která žila po návratu z Terezína v Praze. U příležitosti symposia o duševním zdraví mládeže, které se v Brně konalo v dubnu 1969, byl pozván jako oficiální reprezentant Univerzity v Oslo a obdržel stříbrnou medaili brněnské univerzity. Ve svém návrhu píše prof. MUDr. Josef Hádlík, přednosta psychiatrické kliniky fakultní nemocnice v Bohunicích, že „Eitinger zůstává ve spojení s našim pracovištěm a šíří v Norsku dobrou pověst české vědy a kultury“. Tohoto ocenění ze své *alma mater* si Eitinger velmi vážil, jak uvádí ve svém životopise, který vyšel i česky v roce 2012 (Doplněk). K tomu je třeba dodat, že do prvního ročníku nastoupil student Leo na fakultu filozo-

fickou (1931, obor čeština a němčina), ale studium ho nenaplňovalo a následujícího roku přestoupil na medicínu.

Na druhou stranu Eitinger sám cítil potřebu ve znamení aktivního humanismu vyzdvihnout odvahu badatelů, aktivistů i obětí válečných konfliktů a diktatur ve světě. Proto s manželkou založili fond na podporu lidských práv, který byl po jeho smrti převzat Univerzitou v Oslo jako „The University of Oslo’s Human Rights Award – Lisl and Leo Eitinger Prize“. Prvním nositelem se roku 1986 stal Elie Wiesel, který touto nominací vystoupil jako významný hlas v norských médiích také prostřednictvím svých knih a textů, neboť nastolil téhdy v Norsku nereflakované téma holokaustu. Téhož roku byla Eliemu Wieselowi udělena v Oslo i Nobelova cena míru.

U příležitosti stého výročí narození Lea Eitingera pořádal Ústav germanistiky, nordistiky a nederlandistiky FF MU (M. Juříčková) spolu s Okrašlovacím spolkem pro Lomnici a okolí (B. Antonová) pod záštitou norské ambasády mezinárodní seminář, kterého se účastnili Eitingerovi žáci a kolegové, prof. Lars Weisæth a prof. Ulrik Fredrik Malt; posledně jmenovaný je i členem komise, která uděluje zmíněnou lidskoprávní cenu. A právě prof. Malt přijal pozvání k návštěvě MU v říjnu tohoto roku. Ve své brněnské přednášce se zaměřil na ty části odkazu Lea Eitingera, jež zůstávají i dnešku aktuální výzvou.

Miluše Juříčková